

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

**Tämä on alkuperäisen artikkelin
rinnakkaistallenne (kustantajan
versio).**

Viite:

Imppola, J. (2022). Rahojen keräilyn ABC, Osa O : O niin kuin Olympiarahat. *Keräilyuutiset*, 33(4), 18 - 27.

Rahojen keräilyn

ABC osa 0

0 niin kuin Olympiarahat

Kukapa ei olisi törmännyt olympiarahoihin, noihin nykynumismatiikan kestopuosikkeihin/inhokkeihin?

Aluksi järjestäjämaiden, mutta myöhemmin ihan minkä maan tahansa lyöttämiä muistorahoja kultaisina, platinaisina, hopeisina, kuparisina, kuparinikkelisinä ja alumiinipronssisina ovat rahakaupat ja huutokaupat pullollaan. Mutta mistä tämä kaikki lähti, ja onko niistä ihan keräilykohteiksi?

Kuva 1. Syracuse/Gela, hopeinen tetradrakma, Geron I (478 – 466 eaa.) tetradrakma, lyöty ajanjaksona 474 – 450 eaa. Paino 17,12 g, halkaisija noin 25 mm. Arvo noin 2 000 €.

Kuva 2. Bruttium/Rhegion (nykyinen Calabria eteläisessä Italiassa aiwan "saappaan kärjessä", Sisiliaa vastapäätä), hopeinen tetradrakma, Anaxilas (494 – 475 eaa.). Lyöty noin 475–474 eaa. Paino 17,35 grammaa, halkaisija 24 mm. Arvo noin 1 500 €.

HISTORIAA

Olympiakisat ovat kautta aikojen olleet hyvin arvostetut urheilukisat kautta koko maailman. Jo ensimmäisistä olympiakisoista, jotka järjestettiin vuodesta 776 eaa. Olympiassa, Elis -kaupungissa, alkaen joka neljäs vuosi kesäpäivän seisauksen jälkeisen täydenkuun aikaan (joko heinä- tai elokuussa), on niitä myös kunnioitettu rahanlyönnissä. Ja kuten on tunnettua, keskeytettiin antiikin Kreikassa jopa sodankäynti olympialaisten kisojen ajaksi. Myös olympialaisiin matkaavien urheilijoiden ja katsojien turvallisuus taattiin pyhällä olympiarauhalla. Kreikan kaupunkivaltiot noudattivat olympiaruhaa tiukasti olympialaisista erottamisen

pelossa, ja kaukaisimmistakin kolkista saapuvat ihmiset olivat siten turvassa.

Ensimmäisissä olympialaisissa vuonna 776 eaa. (myös vuotta 775 eaa. on ehdotettu ajankohdaksi, mutta tämä väite ei historian tutkijoiden keskuudessa ole saanut kovinkaan suurta tukea) oli ainoana lajina yhden stadionin (192,28 metriä) juoksu. Myöhemmin lisättiin lukuisia uusia lajeja olympialaisten ohjelmaan. Rooman vallan aikana olympialaisten merkitys heikkeni, mutta niitä voi kuitenkin katsoa pidetyn enemmän tai vähemmän säännöllisesti aina vuoteen 393/4 asti, jolloin olympialaisten perinne katkesi, koska Bysantin keisari Theodosius I (hallitsi 379 – 395 jaa.) osana valtion

kristillistämistoimiaan lakkautti ne liian pakanallisina. Modernien olympialaisten perinne aloitettiin vuonna 1896, jolloin pidettiin ensimmäiset uuden ajan olympialaiset Ateenassa, jolloin kilpailtiin 43 lajissa. Nykyisin urheilulajeja on yli 400.

Varsinaisen rahanlyönnin katsotaan alkaneen noin vuonna 600 Lydyiassa, nykyisen Turkin alueella. Ensimmäiset olympiakisoja kunnioittavat rahat lyötiin noin vuonna 480 eaa. ja niiden tarkoitus oli osoittaa rahan lyötättäneen hallitsijan menestystä olympialaisissa. Hevoskilpailut olivat antiikin olympialaisten arvostetuimpia lajeja. Hevoset olivat sosioekonomisia statussymboleita koskapa vain

Kuva 3. Makedonia, Philippos II (359 – 336 eaa.), hopeinen tetradrakma, lyöty ajalla 348 – 342 eaa, paino 14,25 grammaa, halkaisija noin 26 mm. Arvo 400 – 500 €.

Kuva 4. Makedonia, Philippos II (359 – 336 eaa.), kultastaatteri, lyöty ajalla 340 – 328 eaa, paino 8,58 grammaa, halkaisija 19 mm. Arvo noin 3 000 €.

Kuva 5. Kreikka/Kos, hopeinen trisiglos ajalta noin 470 eaa. Siglos on alun perin persialainen rahayksikkö, joka oli vuoden 507 eaa. tapahtuneen persialaisten hyökkäyksen jälkeen käytössä myös Kreikassa vuoden 449 eaa. kreikkalaisten voittoon asti. Paino 16,44 grammaa, halkaisija noin 25 mm. Arvo noin 25 000 €.

Kuva 6. Pamphylia/Aspendos hopeistaateri noin ajalta noin 380 – 330 eaa. Kaksi painijaa tarttumassa toisiinsa välissään kirjaimet ΔΡ. Paino 10,96 grammaa, halkaisija 23 mm. Arvo noin 200 – 300 €.

Kuva 7. Rooma, keisari Hadrianuksen (117 – 138) aikainen aureus vuodelta 136. Paino 7,37 grammaa, halkaisija 20 mm. Kuvan huippukuntoisen rahan arvo on noin 60 000 €.

kaikkein etuoikeutetuimmilla oli varaa hankkia, ruokkia ja kouluttaa ne sekä kuljettaja joukkueensa ja kouluttajansa olympialaisiin joka neljäs vuosi. Aikoinaan monet hevoskilpailujen voittajat olivatkin hallitsevia kuninkaita ja tyranneja.

Eräänä ensimmäisistä olympiarahoista pidetään Syracusan (Sisilia) Geran kaupungin hallitsija Gelon'in lyöttämää tetradrakmaa eli neljän drakman hopearahaa. Vuonna 485 tuli Gelon'ista Gelan kaupungin hallitsija. Valtaan tultuaan Gelon lyöttäti tämän rahan kunnioitukseen voittoaan vuoden 488 eaa. olympialaisten hevosvaljakkoajoissa. Rahassa on kuvattu mies (Gelon itse?) ajamassa hevosvaljakkoa ja merkinä voitokkuudesta on Nike-jumalatar kuvattu rahan yläosassa lentämässä pidellen palmunlehvää hevosten pään yläpuolella.

Messanan ja Rhegiumin (molemmat myöskin kaupunkeja Syracusassa eli Sisiliassa) hallitsija Anaxilas lyöttäti 475 – 474 eaa. hopeisen tetradrakman kunnioitukseen joukkueensa voittoa joko vuoden 484 eaa. tai vuoden 480 eaa. olympialaisten muulinajokisassa. Rahassa on kuvattuna istuva partainen muulinajaja (Anarxas itse?) pitämässä ohjaksia molemmin käsin ajamassa muulirattaita eteenpäin, alapuolellaan olympiavoittoa kuvaava laakerinlehti.

Eräs olympiavoitostaan todella suuren numeron tehnyt hallitsija oli Makedonian kuningas Philippos II (359 – 336 eaa.). Kun hänen joukkueensa voitti vuoden 356 eaa. olympialaisten ratsastuskisan ei Philippos II ei itse ollut paikalla, ja tarinan mukaan hän sai sanan ratsastusjoukkueensa voitosta poikalapsensa (josta oli kasvava vieläkin merkittävämpi

Makedonian kuningas Aleksanteri Suuri) syntymispäivänä. Tämän voiton vuoksi Philippos lyöttäti hopeisia tetradrakmoja, joiden kuva-aiheena oli olympiakisa-voittoa kuvaavaa palmunlehvää kantava ratsastaja. Näitä olympiaratsastajatetradrakmoja lyötiin runsaasti ja niiden lyönti jatkui myös hänen kuolemansa jälkeen.

Philippos II hyväksyttiin osallistujaksi seuraaviin vuoden 352 eaa. olympialaisiin hänen suureksi ylpeydekseen aitona kreikkalaisena – ei barbaarina, jona hänen vastustajansa häntä usein kuvasivat. Philippos II:n joukkue voitti hevosparivaljakkokisan, ja tuolloin Philippos II oli itse ohjaksissa. Tämä voitto innoitti Philippos II:n lyöttämään kultaisia staattereita, joiden kuva-aiheena oli voitokkaasti etenevä hevosparivaljakko. Myös tämän rahatyypin lyönti jatkui Philippos II:n kuoleman jälkeen.

Kuva 8. Vuoden 1940 XII kesäolympialaisten 50 markan jublarahan suunnittelukilpailun satoa, voittanut Aaltosen ja Visannin ehdotus ylinnä vasemmalla. Ylinnä oikealla ilmeisesti voittajan (voittajien) toinen ehdotus. Kuvan muut ehdotukset lienevät raadin muuten hyvänä pitämiä. Alkuperäinen kuvavälähde Numismaatikko 1/1981 sivut 32 ja 33. Kuvien parantelu, muokkaus ja yhdistely Jorma Impola, SeAMK.

Hyvin monien antiikin olympiarahojen tarkoitus oli lisätä yleisön tietoisuutta olympialaisista kisoista ja siten myös lisätä niiden suosiota. Erilaisia urheiluaiheisia rahoja löytyykin kautta koko antiikin Kreikan. Eräs varhaisimmista esimerkeistä tällaisista olympiatietoisuutta kohentavista rahoista on Kreikan saariston Kos'in saaren hopeinen trisiglos, joka kuvaa alastonta heittoonsa valmistautuvaa kiekonheittäjää eli discobolosta. Kiekonheittäjän oikealla puolella on teksti ΚΟΣ, joka kertoo rahan lyöntipaikan eli Kos -saaren.

Toinen hyvä esimerkki on painijoita kuvaava Pamphylian (alue nykyisen Turkin etelärannikolla) hopeastaatteri. Paini oli eräs vanhimmista olympialajeista ja se tulikin ohjelmaan jo vuoden 708 eaa. olympialaisissa. Laji tapahtui stadionilla, erikoiskatetussa neliskanttisessa hiekkakuopassa. Lajista oli kaksi eri versiota: pystypaini (Orthia Pale), jossa edellytettiin pystyasennossa pysymistä ja voittaja

oli se painija, joka sai vastustajansa maahan kolme kertaa. Maapainissa (Kato Pale) taasen jatkui, kunnes jompi painija tunnusti tappionsa. Esimerkkirahassa on kuvattuna dynaaminen tilanne pystypainiottelusta.

Rooman vallan aikana jäi koko Kreikan kulttuuri roomalaisen kulttuurin varjoon ja olympialaisten kisojenkin perinne rapautui. Asiassa tapahtui muuton keisari Hadrianuksen aikana. Hadrianus vieraili hallintokautensa (117 – 138 jaa.) aikana Ateenassa ainakin kolmesti ja hänen myötävaikutuksellaan tapahtui Kreikan asemassa ja kulttuurielämässä suuri muutos parempaan. Viimeisellä käynnillään vuonna 131/2 Ateenassa Hadrianus osallistui Eleusiksen mysteerien elvyttämiseen ja osallistui vasta valmistuneen Olympian Zeuksen temppelin vihkiäisiin. On ilmeistä, että samassa yhteydessä asetettiin Panhellionin neuvosto toimeensa. Kreikkalaiset olivat

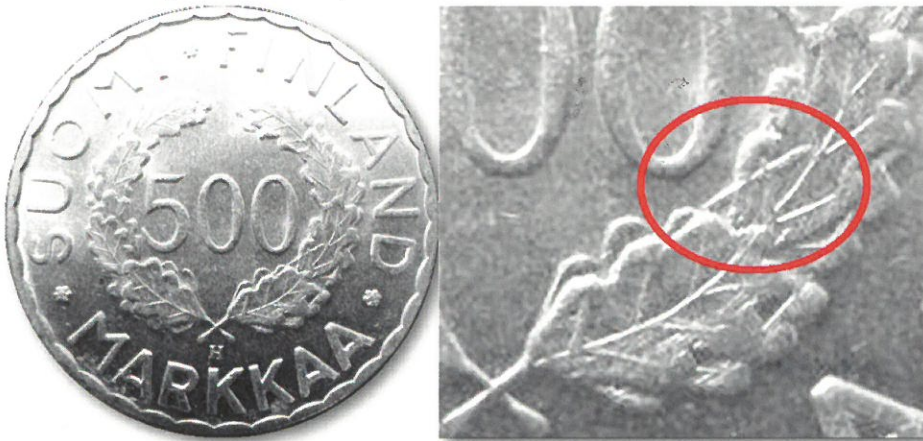
Kuva 9. Helsingin XV kesäolympialaisten jublarahan arvoa 1951 (arvo noin 150 €) ja 1952 (arvo noin 10 €).

Kuva 10. Kuvavertailu aidon ja väärän olympiarahan reunakirjoituksesta. Yllynnä aito, keskellä vuoden 1974 eli ns. Libanonin väärennös, alinna modernin kiinalainen kopio.

Kuva 11. Havainnekuva vuoden 1952 olympiarahan "risu"-variantista. Tämän varianttirahan arvo on hyväkuntoisena vajaat 100 €.

myös suunnitelleet Hadrianiaa, neljän vuoden välein Ateenassa pidettävää festivaalia. Hadrianus meni pidemmälle lupaamalla Ateenalle juhllisuudet joka vuodelle sisältäen vuorottelevat Dionysian festivaalit eli Panhelleenit, uudet Olympiakisat, uudet Panathenaakisat ja mainittu Hadriania.

Hadrianus ymmärsi urheilukisojen poliittisen ja kulttuurillisen merkityksen kreikkalaisille, ja tämä näkyy selvästi Hadrianuksen lyöttämässä upeassa aureuksessa, jonka taustapuolen keskeisellä paikalla seisovan Hadrianuksen ja polvistuneen Achaian (Kreikka) välissä on kuvattuna agonistinen urna palmunlehvällä, kreikkalaisten urheilukisojen symbolilla. Tämä liittyy erityisesti Hadrianuksen merkittävimpiin aikaansaannokseen, Panhelionin neuvostoon, koska neuvoston asettamisjuhllisuuksien aikana ilmeisesti järjestettiin myös suuret urheilukilpailut.

Näillä antiikin ajan olympialaisiin

kisoihin liittyneillä rahoilla ei ollut siis muuta kuin juhlistamisen tai tiedottamisen luonne, ja niillä ei tietävästi mitenkään yritetty tehdä bisnestä, puhumattaakaan että niitä olisi myyty nimellisarvon (metalliarvon) merkittävästi yltävään liikkeellelaskuhintaan keräilyjölle. Nykyisin nämä urheiluaiheiset antiikin Kreikan rahat ovat hyvin haluttuja keräilykohteita ja hintahaarukka vaihtelee reilusta sadasta tuhansiin euroihin. Antiikin olympiaiheiset rahat tarjoavatkin todella mielenkiintoisen keräilyalueen aihekeräilyjölle ja monia näistä rahoista saakin niiden suuren määrän ja hyvinkin suurten lyöntimäärien takia varsin siedettävään 100 – 300 euron hintahaarukkaan. Toki harvinaisimmat, kuten yllä esitelty Hadrianuksen aureus, voivat maksaa kymmeniä tuhansia euroja. Sijoitusmielessä nämä klassiset keräilyrahat ovat säilyttäneet ja mitä ilmeisimmin myös tulevat säilyttämään arvonsa varsin hyvin.

NYKYAJAN OLYMPIALAISET JA OLYMPIARAHOJEN UUSI ALKU

Olympiakisojen uusi alkua tapahtui vuonna 1896, jolloin noin 1 500 vuoden tauon jälkeen ranskalainen pedagogi ja historioitsija paroni Pierre de Coubertin elvytti olympialaisen perinteen aikaansaamalla ensimmäiset uuden ajan olympialaiset kisat Ateenassa, jolloin kilpailtiin 43 lajissa. Nykyisin urheilulajeja on yli 400. Olympialaisten ohjelmaa laajennettiin vuonna 1924 Chamonix'n (Ranska) talviolympialaisilla. Olympialaisia järjestettiin jo antiikin ajoista tunnetun olympiadin eli neljän vuoden välein.

Poiketen alkuperäisien olympialaisten kisojen perinteestä sodat eivät keskeytyneen modernien olympialaisten ajaksi. Ensimmäinen maailmansota aiheutti vuoden 1916 Berliinin olympiakisojen peruuttamisen. Vuoden 1940 olympiakisat piti alun perin pitää Tokiossa, mutta Japanin ja Kiinan välisen vuonna 1937 puhjennun sodan takia Japani luopui vuonna 1938 niiden järjestämisestä ja pitopaikaksi valittiin Helsinki. Toisen maailmansodan sytyttyä oli myös Helsingin olympialaiset peruutettava.

Kuva 12. Helsingin olympialaisten 50-vuotismuistoraha 10 € 2002, proof-lyönti. Tästä juhlarahasta, jonka halkaisija on 38,6 mm, paino 27,4 grammaa ja koostumus Ag 925 o/oo Cu 75 o/oo, ei tullut mitään harvinaisuutta, vaan sitä on myyty viime vuosina vain hieman nimellisarvoa korkeammilla hinnoilla.

Kuva 13. Japanin 100 yenin kuparinikkelinen olympiaraha vuodelta 1972. Paino 12 g, halkaisija 30,0 mm ja painosmäärä 30 000 000 kappaletta. Arvo parisen euroa.

Myös vuoden 1944 Lontoon olympiakisat peruttiin toisen maailmansodan takia. Vuoden 1940 talviolympialaiset siirrettiin Sapporosta (Japani) vuonna 1938 St. Moritziin (Sveitsi) ja sieltä sveitsiläisten järjestelykomitean riitaisuuden takia keväällä 1939 Garmisch-Partenkircheniin (Saksa) ja lopulta nekin peruttiin, kuten myös suunnitellut vuoden 1944 talviolympialaiset Cortina d'Ampezzo:ssa, Italiassa toisen maailmansodan takia.

Kun toisen maailmansodan palo oli laantunut ja tuhojen korjaus oli päässyt vauhtiin, jatkui olympiaperinne vuonna 1948 Lontoon kesäolympialaisilla ja Sankt Moritz:in (Sveitsi) talviolympialaisilla.

Jo vuoden 1940 Helsingin olympialaisen kunniaksi oli ajateltu lyödä juhlaraha. Lokakuussa 1938 esitti lehtori J. J. Huldén Suomen Numismaattisessa yhdistyksessä, että vuoden 1940 Tokiolta "saatuja" olympiakisoja tulisi juhlistaa

erikoisrahalla. Esitys saikin vastakaikua ja keväällä 1939 julkaisi valtiovarainministeriö yleisen suunnittelukilpailun rahan ulkoasusta.

Kilpailuohjeiden mukaan kolikon etupuolella tuli olla kirjoitus "XII OLYMPIA HELSINKI 1940" ja takapuolella "SUOMI FINLAND". Huhhittuun 1939 asetetun lain mukaan 50 markkan olympiarahan paino on 23 grammaa, koostumus 90 % hopeaa ja 10 % kuparia. Suunnitelmien mukaan olympiarahaa oli tarkoitus lyödä vuosina 1939 ja 1940 johtuen todennäköisesti Rahapajan rajallisen tuotantokapasiteetin vuoksi.

Vuoden 1940 olympiakisojen olympiarahan suunnittelukilpailuun osallistui kaikkiaan 74 ehdotusta, mutta niistä 22 hylättiin liian harrastelijamaisina. Voittajaksi valittiin kuvanveistäjä Aarre Aaltosen ja graafikko Matti Visannin hyvin pelkistetty yhteisteos nimeltä "Kalevan tammi". Toisen palkinnon sai kuvanveistäjä Felix Nylund. Sotien takia vuosien 1940 ja 1944 olympialaiset jäivät kokonaan pitämättä, joten suunniteltua rahaa ei koskaan lyöty ja laskettu liikkeelle.

Kun olympialaiset kesäkiisat viimein saatiin järjestettäväksi Helsingissä 19. heinäkuuta – 3. elokuuta vuonna 1952, oli se sodista toipuvalle Suomelle merkittävä kansallisen itsetunnon ja näytön paikka.

Kuva 14. Kanadan 100 dollarin kultaiset olympiarahat vuodelta 1976. Vasemman BU-version paino on 13,34 g, halkaisija on 27,0 mm, kultapitoisuus on 583,3 o/oo ja painosmäärä on 650 000 kappaletta. Arvo kullan arvo eli reilut 400 euroa. Oikean PROOF-version paino on 16,97 g, halkaisija on 25,0 mm, kultapitoisuus on 916,7 o/oo ja painosmäärä on 337 342 kappaletta. Arvo kullan arvo eli vajaat 900 euroa.

Kuva 15. Neuvostoliiton 150 ruplan platinaiset olympiarahat vuodelta 1977, rahapaja ЛМД. Vasemman BU-version painosmäärä on 9 910 kappaletta ja oikean PROOF-version painosmäärä on 24 160 kappaletta. Molempien versioiden paino on 15,50 grammaa, halkaisija on 28,6 mm ja platinapitoisuus on 999 o/oo. Arvo on nykyisin hieman enemmän kuin platinan arvo eli noin 500 euroa.

Samalla päätettiin toteuttaa ajatus olympiarahasta vuoden 1939 suunnittelukilpailun voittaneen Aaltosen ja Visannin ehdotuksen pohjalta (katso kuvan 8 ylärivin vasemmanpuoleisin ehdotus). Rahapajan tuolloinen johtaja P. U. Helle teki olympiarahasta uuden esityksen. Kesäkuussa 1951 annettiin uusi laki ja asetus, jonka mukaan 500 markan olympiarahan paino on 12 grammaa ja koostumus 50 % hopeaa ja 50 % kuparia. Inflaatio näkyi siis nimellisarvon 10-kertaistumisena ja hopeamäärän vähenemisenä alle kolmanneen osaan vuoden 1939 raha-asetukseen verrattuna. Tässä on havaittavissa mielenkiintoinen epäsuhta: elinkustannusindeksin mukaan kustannustaso oli noin 10-kertaistunut vuosien 1940 – 1950 välillä, mutta olympiarahan markan hopea-arvo oli huonontunut suunnilleen samana ajanjaksona alle 1/30 osaan.

Rahan lyöminen aloitettiin jo vuonna 1951, jolloin rahaa lyötiin 18 500 kappaletta. Rahanlyöntiä jatkettiin varsinaisena olympiavuonna 1952, jolloin rahaa lyötiin 586 500 kappaletta.

500 markan olympiaraha ei aluksi saanut kovinkaan suurta suosiota maksuvälineenä (johtuen ehkä pelkistettyä ulkonäöstään ja suhteellisen korkeasta nimellisarvostaan – vuoden 1952 500 markkaa vastasi ostovoimaltaan nykyrahassa liki 16 euroa!), ja niitä palautuikin takaisin Suomen Pankkiin, joka lähetti niitä noin 26 000 kpl takaisin

rahapajalle sulatettaviksi ja käytettäviksi ilmeisesti raaka-aineena vuonna 1956 liikkeelle laskettujen 100 ja 200 markan hopeisten käyttörahojen valmistuksessa.

Ajan oloon rahasta tuli kuitenkin keräilijöiden suosikki niin Suomessa kuin ulkomailla, ja erityisesti vuoden 1951 rahat nousivat arvossaan. Jopa tavallinen vuoden 1952 olympiaraha talletettiin mieluummin piirongin laatikkoon kuluttamisen sijaan, ja tämän vuoksi ei vuoden 1952 olympiaraha ole juuri koskaan ollut mitenkään erityisen arvokas. Kuten meille numismaatikoille on tullut erityisesti viime aikoina epämiellyttävän tutuksi, saa rahojen arvonnousu myös väärentäjät liikkeelle. Ja näin kävi myös olympiaraho-

jemme tapauksessa keväällä 1974, jolloin joukko suomalaisia vilunkimiehiä teetti Libanonissa erän kopioita olympiarahoista. Kuitenkin näiden keräilijöiden huijaimiseksi valmistettujen harvinaisuus ja kiinnostavuus on saanut aikaan sen, että niiden arvo on noussut keräilymarkkinoilla valtavasti aitoja korkeammaksi.

Libanonin väärennökset tehtiin käyttäen mallina aitoa rahaa, joten se on arvoja tunnusuoleltaan miltei täydellinen kopio alkuperäisestä. Väärenneiden ainoa varsinainen valmistusvirhe on reunakuviin vääriin päin kaiverretut kalevala-kädet. Selitys tälle hölmölle virheelle lienee se, että rahojen valmistajana toiminut mitali valmistaja kaiversi kalevala-kädet käsin, ja

Kuva 16. Australian 5 dollarin alumiinipronssinen olympiaraha vuodelta 2000. Paino 20 g, halkaisija 38,74 mm ja painosmäärä tämän rahan osalta oli 230 209 kappaletta. 5 dollarin alumiinipronssirahoja tehtiin kaikkiaan 28 erilaisen rahan sarja. Rahan arvo nykyään on noin 5 euroa.

Kuva 17. Kreikan 2 euron kaksimetallinen olympiaraha vuodelta 2004. Paino 8,5 g, halkaisija 25,75 mm ja painosmäärä 35 000 000 kappaletta, joista 5 000 laskettiin liikkeelle erikoisrahakirjeissä ja 500 000 PROOF-LIKE-laatuksena numeroiduissa rahakorteissa. Rahan arvo on normaalikuntoisena 2 euroa ja rahakortissa hieman enemmän.

koska arabit kirjoittavat oikealta vasemmalle, kaiversi hän kuviot tottumuksensa voimasta väärin päin.

Myöskin kiinalaiset kopioitehtailijat ovat tehneet Suomen olympiarahoista moderneja kopioitaan, mutta ne tunnistaa helposti siitä, että niissä on rihlattu reuna.

Lisäksi vuoden 1952 aidosta rahasta tunnetaan variantti, jonka arvopuolen

oikeanpuoleisen laakeriseppeleen alimman ja toiseksi alimman laakerinlehtinipun välissä on ylimääräinen ”risu”.

Helsingin olympialaisten muistoksi lyötiin vuonna 2002 10 € hopeinen juhlaraha, jota valmistettiin normaalina BU-lyöntinä 34 800 kappaletta ja PROOF-lyöntinä 10 000 kappaletta.

OLYMPIARAHOJEN ERILAISTEN MATERIAALIVERSIOIDEN ENSIMMÄISET RAHAT
Hopeisten olympiarahojen ensimmäinen oli siis Helsingin olympialaisten kunniaksi lyöty 500 markan hopearaha vuosiluvulla 1951. Ensimmäinen kuparinnikkinen olympiaraha oli Sapporon talviolympialaisten kunniaksi vuonna 1972 lyöty 100 yenin raha.

Ensimmäiset kultaiset olympiarahat lyötiin vuonna 1976 Montrealin olympialaisten ja ensimmäisten vuoden 776 eaa. pidettyjen olympialaisten kisojen kunniaksi. Rahasta tehtiin kaksi erilaista versiota, joista normaalilyöntistä BU-rahaa lyötiin 650 000 kappaletta 14 karaatin (583,3 o/oo) kultaan ja se sisälsi ¼ troy-unssia kulta. PROOF-versiota lyötiin 22 karaatin (916,7 o/oo) kultaan ja se sisälsi ½ troy-unssia kulta.

Ensimmäiset platinaiset olympiarahat lyötiin Neuvostoliitossa vuonna 1977 Moskovan vuoden 1980 olympialaisten kunniaksi osana hyvin laajaa olympiarahatuotantoa, johon kuului 6 erilaista 1 ruplan kuparinnikkelirahaa, 14 erilaista 5 ruplan ja 14 erilaista 10 ruplan hopearaha, 6 erilaista 100 ruplan kultaraha ja 5 erilaista 150 ruplan platinaraha. Kaikista eri versioista tehtiin sekä BU- että PROOF-lyönnit ja lisäksi hopea- ja kultarahoja lyötiin vaihtelevasti niin Leningradin (ЛМД) kuin Moskovan (ММД) rahapajoissa. Kerättävää siis riittää!

Neuvostoliittolaisten aloittama laaja ja ehkä liiankin monipuolinen olympiarahatuotanto on muutamin poikkeuksin jatkunut nykypäiviin asti, ja ajatus täydellisen olympiarahakokoelman hankkimisesta muuttui utopiaksi viimeistään Kiinan lyötyä omien Pekingin kesäolymp-

Kuva 18. Kiinan 100 000 renminbi yuanin kultainen olympiaraha vuodelta 2008. Tämän kaikkien aikojen painavimman olympiarahan paino on 10 000 grammaa, sen halkaisija on 180 mm ja kultapitoisuus on 999 o/oo. Rahaa on tehty 29 kappaletta, joista 7 kappaletta on virallisesti viety Kiinan ulkopuolelle. Arvo on nykyisin suurin piirtein kullan arvo eli noin 560 000 euroa, mikä tekee rahasta kaikkein kalleimman olympiarahan. Alkuperäinen kuvälähde Heritage Auctions, HA.com. Kuvien muokkaus ja yhdistely Jorma Imppola, SeAMK.

pialaistensa kunniaksi muutoinkin valta-
van olympiarahatuotantonsa huipentu-
mana pienen määrän 10 kilon painoisia
100 000 rénmínbì yuanin olympiakulta-
rahoja.

Ensimmäiset alumiinipronssista lyö-
dyt olympiajuhlarahat laski liikkeelle
Australia vuoden 2000 Sydneyn olympia-
kisojen kunniaksi vuosiluvulla 2000.

Ensimmäiset kaksimetalliset olyn-
piajuhlarahat laski liikkeelle Kreikka
vuoden 2004 Ateenan olympiakisojen
kunniaksi vuosiluvulla 2004. Kyse oli
myös euroalueen ensimmäisestä 2 euron
käyttöjuhlarahasta, joka siten oli käypä
ei vain Kreikassa, vaan koko euroalueella.
Voisi sanoa, että tämä oli ensimmäinen
kansainvälisesti käypä olympiajuhlaraha
sitten antiikin aikojen.

Kiinan massiivista 10 kilon olyn-
piakultarahaa markkinoitiin ja myytiin
vuonna 2008 esimerkiksi Yhdysvaltojen
keräilymarkkinoilla napakkaan 1 000 000
US dollarin hintaan. Niitä myös myytiin
ainakin yksi, koskapa tammikuun 2. päi-
vänä vuonna 2011 myytiin juuri tällainen
raha (numero 21) Heritage New York
Signature Sale -huutokaupassa kohde-
numerolla #23653 hintaan USD 575 000

*Kuva 20. Ranskan 1/4 euron kuparinen
olympiaraha vuodelta 2021. Paino 17 g,
halkaisija 34,0 mm ja painosmäärä
1 000 000 kappaletta. Rahan emissio-
hinta Ranskassa on 6 euroa.*

*Kuva 19. Kiinan Pekingin olympiakisojen 2008 kunniaksi liikkeelle laskema
10 rénmínbì yuanin seteli vuodelta 2008. Setelin koko on 148,5 mm * 72 mm,
eli se on hieman normaalia käyttökymppiä (140 mm * 70 mm) hieman
suurikokoisempi. Setelin nykyinen arvo on noin 800 euroa.*

sisältäen huutokauppakomission. Rahan
lopullinen ostohinta oli tuolloin täs-
mälleen rahan sisältämän kullan arvo. Ja
kuinka ollakaan, nykyisin (tätä artikkelia
kirjoitettaessa yli 11 vuotta myöhemmin
eli elokuun loppupuolella 2022) on rahan
kulta-arvo USD 569 000 eli käytännös-
sä sama, kuin vuoden 2011 alun myynti-
noteeraus – toki ilman dollarin ostovoim-
an muutosten huomiointia.

Ensimmäisen olympialaisia juhlista-
van juhla-setelin liikkeelle laskenut järjes-
täjämaa oli Kiina vuoden 2008 Pekingin
kesäkisojen johdosta. Kyseessä on 10 rén-
mínbì yuanin seteli vuodelta 2008, jota
painettiin 6 000 000 kappaletta. Seteliä
myytiin yleisölle olympiavuonna ilmei-
sesti nimellis-arvolla eli 10 rénmínbì
yuanin eli tuolloin noin reilun euron
hintaan, mutta sen arvo nousi Kiinassa
raketin lailla jopa 10 000 rénmínbì yua-
niin ja nykyisin tämän olympiajuhla-sete-
lin markkinahinta on noin 800 euroa, ja
sen hinnan nousu tuntuu talttuneen pie-
neksi hinnan laskuksi.

Kiinan (Peking 2008) jälkeen ovat
järjestäjämaista lisäksi Venäjä (Sotschi

2014), Etelä-Korea (PyeongChang 2018)
ja viimeisimpänä jälleen Kiina (Peking
2022) laskeneet olympialaistensa kunni-
aksi juhla-seteleitä.

Ensimmäiset puhtaasta kuparista
lyödyt olympiajuhlarahat laski liikkeelle
Ranska vuoden 2024 Pariisin olympia-
kisojen kunniaksi vuosiluvulla 2021.

Olympiarahat, mitä niistä voisi
sanoa? Upeita, monipuolisia ja keräi-
lykohteina mitä kiehtovimpia. Mutta
koska niiden emissiohinnat ovat olleet
viime vuosikymmeninä reilusti yli niiden
jalometalliarvon, ovat ne emissiohinnoin
ostettuina olleet perin kurjia sijoituksia
johtuen erityisesti niiden varsin korkeista
valmistusmääristä. Paras tapa onkin joko
keskittyä hieman vanhempiin olympia-
rahoihin, joiden hintataso on alun huip-
puhinnoittelun jälkeen markkinoilla
hyvin vakiintunut. Myös uudemmat
olympiarahat jälkimarkkinoilta ostettuina
ovat olleet sijoituksina parempia, koskapa
ne on saanut ostettu jokseenkin tarkkaan
niiden sisältämien jalometallien hinnalla.

Jorma J. Imppola, SeAMK